

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 12CoP/82/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1420203617
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:1420203617.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Katarína Slováčková a Mgr. Andrea Hadnagyová, v právnej veci starostlivosti o maloleté deti: A. B., nar. XX.XX.XXXX, a C. B., nar. XX.XX.XXXX, obe v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vazovova 7/A, Bratislava, deti rodičov – matky: D. E. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. G. XX, XXX XX G., zastúpená splnomocnenkyňou: JUDr. Ivana Zmeková, advokátka so sídlom Zámocká 18, Bratislava, IČO: 42 254 396, a otec: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXXX/X, G., zastúpený splnomocnenkyňou: JUDr. Katarína Gonová, advokátka so sídlom Rožňavská 2, Bratislava, za účasti Krajskej prokuratúry Bratislava so sídlom Vajnorská 47, Bratislava, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV, č.k. 17P/63/2020-793 zo dňa 04.08.2022, v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Bratislava IV, č.k. 17P/63/2020-892 zo dňa 30.11.2022, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva v časti zverenia maloletých detí na čas do rozvodu manželstva do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov (výrok I.) a v časti zastupovania a spravovania maloletých detí na čas do rozvodu manželstva (závislý výrok II.) z a s t a v u j e .

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením v napadnutom výroku o výživnom počas trvania striedavej osobnej starostlivosti (výrok III.) a v napadnutých výrokoch v častiach o výživnom a zročnom výživnom na maloletú A. na čas do rozvodu manželstva (výroky V. a VI.) a v závislom výroku o náhrade trov konania (výrok VIII.) p o t v r d z u j e .

III. Odvolací súd napadnutý výrok V. a VI. v častiach, ktorými bol návrh otca a matky na určenie vyživovacej povinnosti v prevyšujúcej časti zamietnutý, r u š í .

IV. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením súd prvej inštancie výrokom I. maloleté deti B.: A., nar. XX.XX.XXXX, a C., nar. XX.XX.XXXX, na čas do rozvodu manželstva rodičov zveril do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, výrokom II. určil, že zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok budú obaja rodičia, výrokom III. (pôvodne výrok IV.) výživné počas trvania striedavej osobnej starostlivosti neurčil, výrokom IV. (pôvodne výrok V.) určil výživné otca na výživu maloletého C. od 30.09.2020 do 04.08.2022 vo výške 500,- eur mesačne, zročné výživné na maloletého C. za obdobie od 30.09.2020 do 04.08.2022 vo výške 6 916,77 eur zaviazal otca uhradiť k rukám matky do troch dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom V. (pôvodne výrok VI.) určil výživné matky na výživu maloletej

A. za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 vo výške 200,- eur mesačne, zročné výživné na výživu maloletej A. za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 vo výške 1 201,42 eur zaviazal matku uhradiť k rukám otca do troch dní od právoplatnosti rozsudku, návrh otca na určenie vyživovacej povinnosti matky v prevyšujúcej časti zamietol, výrokom VI. (pôvodne výrok VII.) určil výživné otcovi na výživu maloletej A. za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022 vo výške 200 eur mesačne, zročné výživné na maloletú A. za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022 vo výške 245,78 eur zaviazal otca uhradiť k rukám matky do troch dní od právoplatnosti rozsudku, návrh matky na určenie vyživovacej povinnosti otca v prevyšujúcej časti zamietol, výrokom VII. (pôvodne výrok VIII.) konanie o návrhu matky na uloženie výchovného opatrenia neodkladným opatrením doručenom súdu dňa 29.06.2022 zastavil a výrokom VIII. (pôvodne výrok IX.) žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanovením § 28 ods. 1 písm. a/, b/ a c/, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, a 4, § 63 ods.1, § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ Zákon o rodine “). Vecne tým, že z vykonaného dokazovania je preukázané, že medzi rodičmi ako manželmi došlo k rozvratu, v dôsledku čoho sa matka v mesiaci august 2020 od otca odsťahovala a presťahovala sa aj s deťmi do prenajatého bytu, na výkone rodičovských práv a povinností sa nedohodli. Najvhodnejším riešením sledujúcim najlepší záujem maloletých detí pri rešpektovaní rodičovských práv oboch rodičov je zveriť obe maloleté deti do striedavej osobitnej starostlivosti oboch rodičov s tým, že deti sa budú striedať u rodičov po dvoch, resp. troch dňoch a preberanie maloletých detí bude prebiehať (vždy, keď to bude možné) v školskom, resp. predškolskom zariadení, ktoré deti navštevujú, čím sa budú eliminovať možné konfliktné situácie medzi rodičmi. Znaleckým dokazovaním v súvisiacom konaní vedenom pod sp. zn. 17P/65/2020 (o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom) bolo preukázané, že obaja rodičia sa dokážu deti plnohodnotne postarať.

3. Matka maloletých podľa potvrdení o mzde mala v roku 2020 priemerný čistý mesačný príjem vo výške 5 343,- eur, v roku 2021 vo výške 3 708,- eur, v roku 2022 úhrn vyplatených zdaniteľných príjmov zo závislej činnosti za obdobie do 02.08.2022 predstavoval sumu 37 898,97 eur, z toho čiastkový základ dane predstavoval sumu 33 107,13 eur. Otec v roku 2020 dosahoval priemerný čistý mesačný príjem vo výške 1 824,- eur, v roku 2021 vo výške 2 006,- eur, v roku 2022 za prvé tri mesiace vo výške 2 943,- eur. Otec tiež podniká, má majetkovú účasť v spoločnostiach B. H.. (výlučnú) a E., H. (polovičný podiel). Spoločnosť B. dosiahla v roku 2019 zisk 1 535,48 eur, za rok 2020 stratu 103 618,67 eur, v roku 2021 zisk 11 445 eur; spoločnosť E., H., dosiahla v roku 2019 zisk vo výške 244,11 eur, v roku 2020 stratu vo výške 2 020,47 eur.

4. Pri určení výšky výdavkov na maloleté súd prvej inštancie zohľadnil tak vyčíslenie matky v návrhu, ako aj vyčíslenia otca pokiaľ ide maloletú A., keďže bola v čase od augusta 2021 do júna 2022 vo faktickej starostlivosti otca. Pravidelné mesačné výdavky maloletej A. matka vyčísliť v sume okolo 713,- eur mesačne (ŠKD 25,- eur, obedy v škole 10,- eur, príspevok na školské pomôcky 80,- eur, kozmetika a krémy na atopický ekzém 20,- eur, oblečenie a obuv 100,- eur, strava 150,- eur, drogéria 10,- eur, pomerné náklady na bývanie 308,- eur), ročné výdavky v sume 2 027,- eur (gymnastika a poplatky spojené so sústredeniami a súťažami vo výške 1 000,- eur, životná poisťka 887,- eur, literárno - dramatický krúžok 91 eur, ZRPŠ, poplatky v škole 35,- eur, učebnice 14,- eur). Celkové mesačné výdavky na maloletú A. matka vyčísliť vo výške 882,- eur s tým, že v nich nie sú zarátané voľnočasové aktivity, dovolenky, športové potreby, zdravotná starostlivosť nehradená z poistenia. Pravidelné mesačné výdavky na maloletého C. matka vyčísliť v sume 1 133,- eur (poplatok za škôlku so stravou 440,- eur, oblečenie a obuv 70,- eur, strava 100,- eur, drogéria (najmä plienky) 50,- eur, lieky a vitamíny 5,- eur, pomerné náklady na bývanie 308,- eur, knihy a hračky vo výške 30,- eur, životné poistenie spolu so šetrením vo výške 130,- eur), taktiež s tým, že v tom nie sú zarátané voľnočasové aktivity, dovolenky, športové potreby, zdravotná starostlivosť nehradená z poistenia.

5. Matka svoje výdavky vyčísliť na bývanie 308,- eur mesačne (pomer 1/3 z nájomného 925,- eur), poisťku na prenajatú nehnuteľnosť vo výške 37,50 eur ročne, náklady na PHM 100,- eur mesačne, životnú poisťku a poistenie kritických chorôb vo výške 208,- eur mesačne. Okrem toho má matka (osobitne nevyčíslené) výdavky na stravu, drogériu a oblečenie. Otec svoje výdavky vyčísliť na splátku hypotéky 1 025,- eur mesačne, životné poistenie 68,38 eur mesačne, náklady na elektrinu a plyn 150,- eur mesačne, UPC 32,60 eur mesačne, splátku úveru na rekonštrukciu 175,82 eur mesačne, náklady na PHM 100,- eur mesačne, náklady na spoločných psov asi 70,- eur mesačne, výživné hradené matke na syna vo výške 140,- eur mesačne. Okrem toho má náklady na stravu a osobnú spotrebu.

6. Pokiaľ išlo o vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom, matkou vyčíslené náklady na starostlivosť o deti súd prvej inštancie považoval za primerané a zároveň zodpovedajúce životnej úrovni ich rodičov. Obaja rodičia dosahujú nadpriemerný príjem. Matka dosahuje v zamestnaní netto príjem prevyšujúci sumu 3 000,- eur, otec dosahuje v zamestnaní netto príjem presahujúci sumu 2 000,- eur, tiež podniká, je výlučným spoločníkom v spoločnosti B., H., ktorá v r. 2021 dosiahla zisk 12 453,- eur, príjem oboch rodičov je porovnateľný. Ak teda prvoinštančný súd vychádzal z matkou vyčíslených mesačných nákladov na oprávnené potreby maloletých detí, na maloletú A. vo výške 882,- eur, na maloletého C. vo výške 1 133,- eur (vyššie náklady sú odôvodnené skutočnosťou, že v jeho prípade je potrebné zabezpečenie starostlivosti v predškolskom zariadení spojené s vyššími nákladmi), rozsah vyživovacej povinnosti oboch rodičov predstavuje približne 1/3 ich disponibilného príjmu, čím zodpovedá možnostiam oboch rodičov. Zročné výživné súd prvej inštancie určil s ohľadom na to, akým spôsobom bola fakticky realizovaná starostlivosť o maloleté deti rodičmi do rozhodnutia súdu.

7. Vo vzťahu k maloletému C. súd prvej inštancie vychádzal z matkou vyčíslených potrieb maloletého s tým, že tieto považoval za oprávnené v celom rozsahu predovšetkým s ohľadom na finančne nákladné predškolské zariadenie, ktoré maloletý navštevoval. Súd prvej inštancie zároveň pri stanovení výšky výživného zohľadnil skutočnosť, že o maloletého sa v prevažnej miere starala matka. Suma výživného 500,- eur tak pokrýva polovicu nákladov na detské jasle vrátane stravy (220,- eur), polovicu pomerných nákladov na bývanie (154,- eur). Zostávajúca časť určeného výživného do sumy 500,- eur tak slúži na náhradu nákladov na oblečenie, stravu maloletého, drogériu, lieky a hračky, prípadne iné potreby. Za obdobie od 30.09.2020 do rozhodovania súdu 04.08.2022 tak zročné výživné otca dosiahlo sumu 11 081,17 eur (16,65 eur za mesiac 09/2021, 1 500,- eur za zvyšné 3 mesiace roku 2020, 6 000,- eur za rok 2021, 3 500,- eur za prvých sedem mesiacov roku 2022 a 64,52 eur za obdobie mesiaca 08/2022 do rozhodnutia súdu, spolu teda 11 081,17 eur). Otec uhradil od mesiaca september 2020 (odkedy bol podaný návrh) do rozhodovania súdu prvej inštancie spolu sumu 4 164,41 eur, ktorú odrátal od celej sumy zročného výživného, čím dospel k výslednému zročnému výživnému na maloletého C. vo výške 6 916,76 eur.

8. Maloletá A. bola od začiatku konania prakticky v striedavej osobnej starostlivosti rodičov až do augusta 2021, kedy začala odmietat' ísť k matke. Za toto obdobie súd prvej inštancie výživné neurčoval. Od 10. augusta 2021 bola maloletá v starostlivosti otca, avšak nárok na výživné otcovi priznal len za obdobie, kedy mal otec k dispozícii vykonateľné rozhodnutie, ktoré ho na to oprávňovalo, teda uznesenie Krajského súdu v Bratislave, č. k. 11CoP/376/2021-163 z 30.11.2021, ktorým bolo zmenené uznesenie Okresného súdu Bratislava IV, č. k. 17P/103/2021-84 (od 08.12.2021 do 07.06.2022); predmetné uznesenie Krajského súdu v Bratislave, č. k. 11CoP/376/2021-163 z 30.11.2021, bolo zrušené nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.05.2022, II. ÚS 101/2022-64. Mimo tohto obdobia bola maloletá v starostlivosti otca v rozpore s predchádzajúcou vzájomnou dohodou, resp. v rozpore s vykonateľným rozhodnutím súdu. Oprávnené mesačné výdavky maloletej na účely určenia zročného výživného súd prvej inštancie ustálil z vyčíslenia otca (zo spisu v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode, v rámci ktorého konania bolo predmetné vyčíslenie účastníkom aj doručované), keď zohľadnil výdavky otca na maloletú na stravu, oblečenie, lieky, lekársku starostlivosť, gymnastiku, lyžiarsky tábor, 1. sv. prijímanie, školský tábor, školu, lyžiarsku výstroj, voľnočasové aktivity. Súd prvej inštancie dospel k sume oprávnených výdavkov vo výške okolo 400,- eur mesačne, ktorých súčet vydellil počtom mesiacov, za ktoré boli vyčíslené, teda sumu spolu 4 960,- eur (2 500,- strava a oblečenie + 300,- eur lieky a lekárska starostlivosť + 960,- eur gymnastika + 200,- eur lyžiarsky tábor + 150,- eur 1. sv. prijímanie + 150,- školský tábor + 500,- školská taška + 200,- lyže, lyžiarky, prilba) vydellil počtom 13 mesiacov (04/2021 - 04/2022), teda obdobím, na ktoré otec tieto výdavky vzťahol. Pokiaľ ide o výdavok otca na dovolenky (na obe deti 1 000,- eur), tento nezohľadňoval z dôvodu jeho neurčitosti, nie je zrejmé, aká časť by mala pripadnúť na A., navyše nevidel dôvod zohľadňovať výdavok na zrušenú dovolenku vo vzťahu A., obzvlášť, ak počas konania to bola v období od augusta 2021 do júna 2022 skôr matka, ktorá si s A. nemohla napláňovať žiadnu aktivitu, nie otec. Po zohľadnení odhadovaných oprávnených nákladov na voľnočasové aktivity maloletej u otca tak oprávnené výdavky otca na A. súd prvej inštancie vyčísllil v sume okolo 400,- eur mesačne. Matke uložil povinnosť uhradiť zročné výživné otcovi za maloletú A. za obdobie od 08.12.2021 do 07.06.2022 v celkovej výške 1 201,42 eur (154,80 eur za 26 dní v mesiaci 12/2021, 1 000,- eur za 5 celých mesiacov v roku 2022, 46,62 eur za 7 dní v mesiaci jún 2022).

9. Vzhľadom na skutočnosť, že maloletá je od 28.06.2022 opäť v starostlivosti matky, pre obdobie súd prvej inštancie od tohto dátumu určoval tiež zročné výživné, ktoré je k rukám matky povinný uhradiť otec. Aj v tomto prípade ho určil vo výške 200,- eur mesačne, keď zobral do úvahy rozšírený styk otca s maloletou A. podľa uznesenia Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 17P/103/2021-84, ktorým sa styk otca s maloletou A. v uvedenom období po rozhodnutí Ústavného súdu SR spravoval. Výsledná suma zročného výživného 245,78 eur pozostáva s pomernej časti za tri dni v mesiaci jún (19,98 eur), 200,- eur za mesiac júl a štyroch dní, teda do rozhodnutia súdu vo veci samej, za mesiac august (25,80 eur).

10. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala v časti výrokov I., III., V. a VI. (pred vydaním opravného uznesenia výroky označené ako I., IV, VI. a VII. rozsudku súdu prvej inštancie) odvolanie matka, ktorá navrhla, aby odvolací súd:

- zmenil výrok I. tak, že obe maloleté deti zverí do osobnej starostlivosti matky a otcovi upraví styk s maloletými deťmi,
- zmenil výrok III. tak, že uloží otcovi maloletých detí prispievať na výživu maloletých detí sumou vo výške 600,- eur mesačne na maloletú A., z toho 500,- eur k rukám matky a na tvorbu úspor 100,- eur mesačne na osobitný účet maloletej, a sumou 500,- eur na maloletého C., vopred k rukám matky,
- zrušil alebo zmenil výrok V. tak že určí výživné matky na výživu maloletej A. za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 vo výške, ktorá zodpovedá vykonanému dokazovania a skutočnému stavu, a zároveň zmení aj výšku zročného výživného za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022,
- zmenil výrok VI. tak, že stanoví výživné otca na výživu maloletej A. za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022 vo výške 600,- eur mesačne, z toho 500,- eur vopred k rukám matky a na tvorbu úspor 100,- eur mesačne na osobitný účet maloletej, a zároveň zmení aj výšku zročného výživného za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022,

Alternatívne navrhla v prípade, že odvolací súd bude toho názoru, že nie je v najlepšom záujme maloletých detí ich zverenie do osobnej starostlivosti matky, a bude považovať rozsudok súdu prvej inštancie v tomto smere za správny, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie:

- zmenil výrok I. tak, že maloletá A. bude zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, maloletý C. bude zverený do osobnej starostlivosti matky a otcovi bude upravený styk so synom,
- zmenil výrok IV. tak, že uloží otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletého C. sumou 500,- eur, vopred k rukám matky, vždy do 15. dňa v mesiaci a na výživu maloletej A. sumou 400,- eur mesačne, z toho 300,- eur vopred k rukám matky, vždy do 15. dňa v mesiaci, a na tvorbu úspor 100,- eur mesačne na osobitný účet maloletej, ktorý v prospech nej zriadi matka.
- zrušil alebo ho zmenil výrok V. tak že stanoví výživné matky na výživu maloletej A. za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 vo výške, ktorá zodpovedá vykonanému dokazovania a skutočnému stavu, a zároveň zmení aj výšku zročného výživného za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022.
- zmenil výrok VI. tak, že stanoví výživné otca na výživu maloletej A. za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022 vo výške 600,- eur mesačne, z toho 500,- eur vopred k rukám matky, vždy do 15. dňa v mesiaci, a na tvorbu úspor 100,- eur mesačne na osobitný účet maloletej, ktorý v prospech nej zriadi matka, a zároveň zmení aj výšku zročného výživného za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022.

11. Matka odvolanie odôvodnila podľa v § 365 písm. b/, e/, f/, a h/ z. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „ Civilný sporový poriadok“) a § 62 ods. 1 z. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „ Civilný mimosporový poriadok“). Najvhodnejším riešením v najlepšom záujme maloletých detí je ich zverenie do jej osobnej starostlivosti so širšou úpravou styku otca tak, ako to navrhla v odvolacom návrhu. Nesúhlasí so zverením detí do striedavej osobnej starostlivosti, pretože je v najlepšom záujme maloletých, aby boli zverené výlučne do jej osobnej starostlivosti. Striedavá starostlivosť nie je optimálna vzhľadom na potreby a záujmy detí, pričom tento názor opakovane prezentovala už počas predchádzajúcich pojednávaní. Súd prvej inštancie nesprávne neurčil pri striedavej starostlivosti výživné napriek tomu, že je nevyhnutné pre pokrytie potrieb detí, a to najmä vzhľadom na finančné nerovnosti medzi rodičmi. Matka trvá na tom, že otec by mal mať určenú výživovaciú povinnosť aj pri striedavej starostlivosti, a to v záujme detí. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o výživnom považuje za nedostatočne odôvodnené, pretože bol nedostatočne zistený skutočný stav vecí, najmä pokiaľ ide o príjem otca, súd prvej inštancie nevykonal navrhované dôkazy, ktorými by sa zistili rozhodujúce skutočnosti o skutočnom príjme otca vrátane jeho príjmov z podnikateľskej činnosti. Počas pojednávania dňa 14.04.2021 matka žiadala, aby otec preukázal svoje príjmy a ukončenie účasti v obchodných spoločnostiach, čo však otec riadne neurobil. Navyše zamlčal dôležité informácie týkajúce sa jeho podnikateľských aktivít, napríklad dotáciu vo výške 30 500,- eur, ktorú jeho spoločnosť dostala od

Ministerstva hospodárstva SR. Matka túto dotáciu založila do súdneho spisu, ale súd prvej inštancie sa týmto faktom nezaoberal. Otec opakovane nepredložil potrebné dokumenty týkajúce sa jeho podnikania, vrátane zmlúv o poskytnutí dotácií a prehľadu faktúr spoločností, v ktorých je činný. Súd prvej inštancie túto skutočnosť nebral do úvahy a neuložil otcovi povinnosť riadne predložiť dokumenty, čo podľa matky znamená, že súd prvej inštancie nekonal v súlade so zákonom.

12. Matka tiež upozornila na nejasnosti a rozpory v odôvodnení súdu prvej inštancie týkajúce sa príjmu otca. V odôvodnení sú uvedené rôzne sumy, napríklad súd prvej inštancie v bode 53 tvrdí, že príjem otca bol v roku 2021 2 006,- eur, zatiaľ čo v bode 47 uvádza sumu 2 072,- eur. Rovnako sú rozpory v príjmoch za rok 2022, kde sú uvedené dve odlišné sumy (2 943 eur a 2 842 eur). Tieto nejasnosti podľa matky znemožňujú jasné určenie príjmu otca, čo je kľúčové pre stanovenie výživného. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že príjem oboch rodičov je porovnateľný, čo matka považuje za nesprávne. Tvrdí, že súd prvej inštancie tento záver nedostatočne odôvodnil a vychádzal z nesprávnych predpokladov. Matka trvá na tom, že príjem otca je výrazne vyšší, než ako uviedol súd prvej inštancie. Otec dobrovoľne neprispieva na výdavky detí, ako napríklad na jasle alebo tábory, a odmieta riešiť mimoriadne výdavky. Matka preto musela pokrývať všetky výdavky sama, čo ju finančne zaťažuje. Otec dlhodobo neplní svoju vyživovaciu povinnosť, neprispieva ani na bežné, ani na mimoriadne výdavky maloletých detí, pričom odmietol finančne prispieť, napríklad na tábory alebo na prípravu na prijímacie skúšky na gymnázium. Tiež zrušil investičné poistenie určené pre maloleté deti, ktoré bolo vytvorené počas manželstva, a neinformoval o tom matku. Tá sa dozvedela až neskôr, že poistenie bolo v roku 2021 zrušené. Otec sa nijako nepodieľa na tvorbe finančných rezerv pre deti, hoci má na to dostatočné finančné možnosti. Matka namietala aj výšku výdavkov, ktoré súd prvej inštancie uznal za primerané. Uvádza, že otec nepreukázal výdavky, ktoré uviedol, a že tieto výdavky sú prehnané a neprimerané. Napríklad školskú tašku v hodnote 500,- eur považuje za neprimeraný výdavok pre maloleté dieťa. Ďalej otec vyčíslil výdavky na voľnočasovú aktivitu (gymnastiku) na 960,- eur, aj keď maloletá od augusta 2021 do decembra 2021 túto aktivitu nevykonávala.

13. Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že nie je vhodným riešením zveriť maloletú výlučne do starostlivosti matky s tým, že ju bude vídať iba pár dní v mesiaci. Zverenie maloletej do výlučnej starostlivosti matky by nebolo v jej najlepšom záujme a to ani pri sledovaní cieľa stabilizácie detí v jednej domácnosti. Stabilizácia detí v domácnosti matky (s určením jeho styku s deťmi v rozsahu uznesenia Okresného súdu Bratislava II) nie je v záujme detí - v konečnom dôsledku tak nerozhodol ani súd prvej inštancie po vyčerpávaní dokazovaní. Medzi deťmi je 7 - ročný vekový rozdiel (v čase vydania uznesenia Krajského súdu v Bratislave mal C. cca 2,5 roka a A. cca 9,5 roka), čo je v danom veku pomerne veľa, pretože každé dieťa má diametrálne odlišné potreby, záujmy, predstavy o trávení voľného času, preferencie i povinnosti. Kým C. bol jasličkár, A. navštevovala 4. ročník ZŠ a okrem povinností mala množstvo záľub (gymnastika, dramatický či chemický krúžok, príprava na 1. sv. prijímanie a pod.) a tiež víkendových aktivít (v zime napr. rada lyžuje) – takto to fungovalo aj pred rozchodom rodičov. Čiže aj keby tieto deti žili v kompletnej rodine, v jednej domácnosti, množstvo času by trávili oddelene. Súrodenci si sú stále blízki a čas, ktorý spolu (s ním) trávili, si užívali a tešili sa na seba. Medzičasom došlo k vyneseniu rozsudku o rozvod a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, v ktorom sa súd prvej inštancie vysporiadal aj s touto otázkou – obe deti boli zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov tak, aby viac nedochádzalo k rozdeľovaniu súrodencov. Nie je daný žiaden dôvod na to, aby boli deti zverené výlučne matke a s ním trávili len pár dní v mesiaci a to ani na základe neodkladného opatrenia. Navrhol, aby odvolací súd zobral do úvahy nielen rodičmi uvedené argumenty, ale najmä závery Okresného súdu Bratislava II v konaní o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, ku ktorým dospel po komplexnom dokazovaní a rozhodol v rovnakých intenciách.

14. Matka v odvolacej replike k vyjadreniu otca uviedla, že nezáujem otca o starostlivosť o maloletého je potrebné vykladať v širšom kontexte než ho vníma otec. V záujme maloletého opakovane otcovi ponúkla, nad rámec upraveného styku, styk s maloletým a zabezpečenie starostlivosti o syna otcom. Otec doposiaľ ani jedenkrát jej ponuku nevyužil, nedokázal si svoje pracovné povinnosti prispôbiť tak, aby ich obmedzil v prospech maloletého a zabezpečil tak maloletému starostlivosť. Otec ju doposiaľ ani raz nezastúpil a neprevzal starostlivosť o maloletého v čase choroby maloletého a jeho potreby navštívil lekára. Problém v komunikácii zo strany otca voči jej osobe vníma v oveľa širšom rozsahu, nakoľko matka opakovane žiadala o zapojenie sa do zabezpečenia starostlivosti detí (napr. zabezpečenie účasti maloletého v predškolskom zariadení počas sviatkov), avšak otec maloletých ju buď ignoruje alebo nemá záujem zabezpečovať starostlivosť o maloleté deti. Rovnako problematrická bola komunikácia

s otcom, keď bol poverený, aby kontaktoval Centrum Nádej. Matka nesúhlasí so striedaním po 2 dňoch, resp. po 3 dňoch z toho dôvodu, že to bude náročné pre samotné deti, najmä po logistickej stránke. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je v rozpore s najlepším záujmom maloletých detí. V prípade tohto modelu striedavej starostlivosti sa dôvodne domnieva, že osobnú starostlivosť otca by otec detí delegoval na svojich rodičov, ktorý by tak nahrádzali osobnú starostlivosť otca.

15. Matka tiež uviedla, že otec sa opakovane vracia k otázke gymnastiky a snaží sa vyvrátiť, resp. spochybniť jej tvrdenia. Gymnastika bola len nástrojom, ktorý otec zámerne použil, v očiach maloletej vyvolal negatívne emócie voči nej, ktoré v konečnom dôsledku zapríčinili narušenie vzťahu maloletej dcéry k nej na dlhé obdobie, čím v konečnom dôsledku došlo aj k naštreniu vzťahu medzi súrodencami samotnými. Opakovane kontaktovala otca po diskusii s maloletou o voľnočasových aktivitách a záujmových krúžkoch, ktoré by maloletú bavili, otec však neprejavuje záujem tieto skutočne riešiť (pokiaľ sa samozrejme nejedná o gymnastiku). Vo vzťahu k tvrdeniam otca a plateniu výživného pokladá za potrebné uviesť, že otec účelovo a nepravdivo prezentoval súdu prvej inštancie, že od augusta 2021 do júna 2022 uhrádzal absolútne všetky výdavky na maloletú dcéru, a že ona sa o výdavky na maloletú nezaujímal a nehradila nič v súvislosti s maloletou. V konaní preukázala, aké konkrétne náklady a v akej výške v súvislosti s maloletou mala v uvedenom období, čo je v príkrom rozpore s tým, čo tvrdí otec. Otec si opakovane neplní záväzky vyplývajúce mu z rozhodnutí súdu - výživné v zmysle uznesenia sp. zn. 17P/103/2021 otec nezaplatil v auguste 2022 do dátumu jeho splatnosti, zročné výživné v zmysle rozsudku, sp. zn. 17P/63/2020 otec zaplatil až 15.12.2022. Otec rovnako opomína prispievať na výdavky súvisiace s výživou maloletej dcéry. Otec sa nepodieľa na úhradách za školské pomôcky stravu v školskej jedálni, záujmové krúžky, ktoré navštevuje maloletá. Všetky uvedené výdavky znáša doposiaľ výhradne sama. Otec sa žiadnym spôsobom nepodieľa na zabezpečovaní potrebnej lekárskej zdravotnej starostlivosti pre maloletú, ani na úhrade vybraných zdravotných vyšetrení maloletej či liekov. Tvrdenia otca o podieľaní sa na úhrade výdavkov na výživu maloletých detí sú zavádzajúce. V súčasnosti otec na výživu maloletého syna neprispieva v potrebnej miere aj napriek skutočnosti, že je v jej osobnej starostlivosti. Suma, ktorou otec prispieva na výživu maloletého, nepostačuje, ani z časti na pokrytie základných životných potrieb maloletého. Náklady na výživu maloletých detí riadne rozpísala a v konaní preukázala. Pre ňu nie je z finančného hľadiska naďalej možné uhrádzať všetky (o. i. aj mimoriadne) výdavky maloletých detí, ktoré sú však opodstatnené a mnohé z nich neznesú odklad.

16. Krajský súd v Tnave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b/ Civilného mimosporového poriadku), po zistení, že odvolanie oprávneným účastníkom bolo podané v zákonnej lehote (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkom, matkou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 Civilného sporového poriadku), a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku v spojení s § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario), keď dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné vo výrokoch o určení vyživovacej povinnosti otca a matky na maloletú A. a na maloletého C. na čas do rozvodu manželstva (výrok III. a výroky V. a VI. v časti o určení výživného a zročného výživného) a v závislom výroku o náhrade trov konania (výrok VIII.), v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre potvrdenie tejto časti rozhodnutia (§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku), v časti výrokov o zverení maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov na čas do rozvodu (výrok I.) a zastupovania a spravovania maloletých detí na čas do rozvodu (závislý výrok II.) je potrebné konanie zastaviť (§ 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku) a v častiach výrokov V. a VI., ktorými bol návrh otca a matky na určenie vyživovacej povinnosti v prevyšujúcej časti zamietnutý, zrušiť (§ 389 Civilného sporového poriadku).

17. Predmetom konania súdu prvej inštancie bola úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva rodičov.

18. Predmetom odvolacieho konania je bez ohľadu na rozsah a odvolacie dôvody preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením, ktorým súd prvej inštancie výrokom I. na čas do rozvodu maloleté deti zveril do striedavej osobnej starostlivosti

rodičov, výrokom II. (závislým) určil, že zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok budú obaja rodičia, výrokom III. výživné počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičom neurčil, výrokom V. určil matke výživné na maloletú A. za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 vo výške 200, eur mesačne, zročné výživné na maloletú A. za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 vo výške 1 201,42 eur zaviazal matku maloletej uhradiť k rukám otca do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, návrh otca na určenie vyživovacej povinnosti matky v prevyšujúcej časti zamietol, výrokom VI. určil otcovi výživné na maloletú A. za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022 vo výške 200,- eur mesačne, zročné výživné na maloletú A. za obdobie od 28.06.2022 do 04.08.2022 vo výške 245,78 eur zaviazal otca uhradiť k rukám matky do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, návrh matky na určenie vyživovacej povinnosti otca v prevyšujúcej časti súd zamietol, a (závislým) výrokom VIII. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Výroky IV. a VII. napadnutého rozsudku v spojení s opravným uznesením zostali odvolaním nenapadnuté, a preto je ich správnosť vyňatá aj z prieskumu odvolacím súdom.

19. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

20. Podľa § 161 ods. 1 Civilného sporového poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

21. Podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

22. Rozhodovacia prax súdov pripúšťa, že vydané rozhodnutie súdu o úprave výkonu práv a povinností rodičov k maloletemu dieťaťu (§ 36 Zákona o rodine) sa za istých okolností stane neúčinným. K neúčinnosti tohto rozhodnutia dochádza na základe právne významných skutočností, ako sú napríklad rozvod manželstva alebo obnovenie spoluzitia rodičmi maloletého (viď R 31/1968 a R 8/1982). Rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa je skutočnosťou, s ktorou zákon spája obligatórnu úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletemu dieťaťu na čas po rozvode (§ 24 ods. Zákona o rodine) bez ohľadu na to, či prípadne už výkon práv a povinností rodičov k maloletemu dieťaťu (ne)boli upravené skorším rozhodnutím súdu alebo ich dohodou. Eventuálna skoršia úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletemu dieťaťu (podľa § 36 ods.1 Zákona o rodine) stráca účinnosť právoplatnosťou rozhodnutia o rozvode manželstva rodičov. Rozhodnutie sa v tomto prípade stáva neúčinným od momentu, kedy nastala právna skutočnosť spôsobujúca neúčinnosť tohto rozhodnutia. (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 306/2009 zo dňa 14. januára 2010).

23. Procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne konať a rozhodnúť, pričom tieto predpoklady je súd povinný skúmať z úradnej povinnosti v ktoromkoľvek štádiu konania. Základnou vecnou procesnou podmienkou odvolacieho konania je i existencia rozhodnutia súdu napadnutého odvolaním.

24. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, č. k. 17P/65/2020-813 zo dňa 16.06.2022, v spojení s Krajským súdom v Trnave, č.k. 14CoP/33/2023 - 1228 zo dňa 24.04.2024, bolo manželstvo účastníkov konania rozvedené a bol upravený výkon rodičovských práv a povinností k maloletým deťom A. a C. na čas po rozvode (zverením maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov s tým, že výživné počas trvania striedavej osobnej starostlivosti bolo výslovne neurčené, zastupovaním maloletých a spravovaním ich majetku, úpravou styku). Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 09.05.2024.

25. Odvolací súd konštatuje, že nadobudnutím právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV, č. k. 17P/65/2020-813 zo dňa 16.06.2022, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, č.k. 14CoP/33/2023 - 1228 zo dňa 24.04.2024, ktorým boli zároveň upravené pomery manželov (rodičov) k ich maloletým deťom na čas po rozvode, vznikla neodstrániteľná prekážka konania, pre ktorú nie je možné v konaní o zverení maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov na čas do rozvodu pokračovať. Odvolací súd preto konanie v napadnutom výroku I. (zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov) a závislom výroku II. (zastupovanie a spravovanie majetku) na čas do rozvodu manželstva podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku v spojení s § 378 ods. 1 Civilného sporového poriadku zastavil.

26. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku v časti výrokov o výživnom (III., V., VI.), ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel záveru, že súd prvej inštancie zistil skutočný stav vecí, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil, pričom svoje rozhodnutie primerane zdôvodnil. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku a na zdôraznenie správnosti tohto rozhodnutia dopĺňa nasledovné:

27. Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

28. Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

29. Podľa § 62 ods. 3 Zákona o rodine každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepĺnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

30. Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

31. Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

32. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na primerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

33. Podľa § 24 ods. 1 a 3 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkony rodičovských práv a povinností maloletému dieťaťu na čas po rozvoде, najmä určiť, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného (1). Ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa (3).

34. V zmysle vyššie uvedeného je každý z rodičov povinný vyživovať svoje dieťa. Vyživovacia povinnosť rodiča môže byť plnená osobnou starostlivosťou, tiež čiastočne starostlivosťou o domácnosť, poskytovaním vecných plnení, napríklad bývania alebo stravovania a napokon aj platením výživného ako peňažného príspevku na úhradu potrieb dieťaťa. Rodič, ktorý sa o dieťa osobne stará, plní v zásade vyživovaciu povinnosť prevažne poskytovaním vecných plnení a osobnou starostlivosťou. Rodič, ktorý sa o dieťa osobne nestará, prispieva na jeho výživu výživným, ktoré určí súd. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti je smerodajná životná úroveň každého z rodičov, nakoľko dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni každého svojho rodiča. Výšku životnej úrovne rodiča môže preukazovať výška mesačných nákladov rodiča, a to v súhrne, ale aj jednotlivé položky. Smerodajnou môže byť výška tých položiek, ktoré nie sú pre život nevyhnutné a ktoré signalizujú prebytok finančných prostriedkov (účty za mobilný telefón, účty za internet, dovolenky, pohonné látky do auta, poisťky, sporenia a podobne). Určujúcou môže byť tiež výška prevzatého hypotekárneho úveru, nakoľko nie je pravdepodobné, že peňažný ústav poskytne vyšší hypotekárny úver záujemcovi, ktorý dostatočne nepreukáže schopnosť splácať ho v určenej výške. Výpovednú hodnotu má aj skutočnosť, na akom motorovom vozidle rodič

jazdí, aké sú mesačné náklady na toto vozidlo, kde býva, aké má koníčky, či sú finančne náročné alebo nie a podobne. Vodiacou zásadou na strane povinného rodiča je miera jeho schopností, možností a majetkových pomerov. Pokiaľ dieťa žije s rodičom, ktorého životná úroveň je neporovnateľne nižšia než životná úroveň druhého rodiča, potom možno zaviazať povinného rodiča aj na plnenie všetkých preukázaných oprávnených potrieb dieťaťa, pričom súd bude vychádzať z predpokladu, že druhý rodič plní svoju vyživovaciu povinnosť formou osobnej starostlivosti a uspokojovaním bytových potrieb dieťaťa.

35. Základnou podmienkou správneho určenia vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je vyhodnotenie nákladov na dieťa. Na povinnosť stabilizovať výšku nákladov na dieťa nemôže súd rezignovať ani v prípade, ak sa rodičia na výške výživného dohodnú. Výška mesačných nákladov na dieťa má predstavovať vyčíslenie všetkých pravidelných a nepravidelných platieb na dieťa tak, aby bola jednoznačne určiteľná. Náklady na dieťa predstavujú všetky náklady potrebné na uspokojenie jeho potrieb ako sú napríklad bývanie, stravovanie, ošatenie, hygienické potreby a drogéria, zdravotná starostlivosť, školské potreby a náklady súvisiace s plnením školskej dochádzky, preprava dieťaťa, poplatky na záujmovú činnosť, prípadne primerané náklady na mobilný telefón. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR II. ÚS 730/2014, v zmysle ktorého „... položky, ktoré sa pravidelne mesačne opakujú (strava, mobilný telefón), ale aj tie, ktoré sa opakujú prevažnú väčšinu mesiacov v roku (družina, školné, stravné, poplatky za záujmovú činnosť a podobne), je nutné uviesť v konkrétnej výške aktuálne za mesiac, nepravidelné platby (kúpa športových potrieb, zdravotníckych pomôcok, škola v prírode, letné tábory) sa na jednotlivé mesiace rozpočítajú tak, že celková úhrada každého nákladu sa vydeli dvanástimi mesiacmi, a k pravidelným mesačným nákladom sa pripočíta iba suma zodpovedajúca výške mesačného príspevku, pričom spoločné náklady rodiny na zabezpečenie bývania alebo napríklad telekomunikačného pripojenia sa do nákladov dieťaťa započítajú iba vo výške zodpovedajúcej na jedného člena rodiny. Pokiaľ sa vyčísľujú súčasne náklady na viac detí tých istých rodičov, potom je potrebné trvať na striktnom oddelení nákladov každého dieťaťa osobitne tak, aby bolo v budúcnosti možné zmeniť len časť rozhodnutia týkajúcu sa jedného dieťaťa (ak by to bolo potrebné)“. V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že základné bežné potreby dieťaťa pokrýva vyživovacia povinnosť rodičov len v tom prípade, ak sú možnosti a schopnosti rodičov slabé alebo objektívne obmedzené a nedovoľujú poskytnúť dieťaťu viac. Pokiaľ to životná úroveň rodičov dovoľuje, je potrebné zohľadniť tiež náklady na voľnočasové aktivity, dovolenky, výlety, detské tábory, lyžiarske kurzy a podobne tak, aby sa deti podieľali na výhodách vyššej životnej úrovne rodičov. Práve pri posudzovaní otázky, čo súd zahrnie do oprávnených nákladov na dieťa, sa najviac prejaví porovnanie životnej úrovne rodičov a dieťaťa.

36. Až po stanovení konkrétnej výšky priemerných mesačných nákladov na dieťa môže súd pristúpiť k určeniu miery, ktorou sa na stanovených mesačných nákladoch bude podieľať každý z rodičov. Pri určení tejto miery súd zohľadní zárobkové schopnosti a možnosti toho ktorého rodiča, majetkové pomery, životnú úroveň, počet iných vyživovacích povinností a ich výšku, plnenie vyživovacej povinnosti aj osobnou starostlivosťou o dieťa a starostlivosťou o domácnosť, ktorej je dieťa členom a napokon aj plnenie vyživovacej povinnosti aj vecnými plneniami nad rámec určený súdnym rozhodnutím. Vzhľadom na uvedené je preto potrebné uvedené faktory oboch rodičov porovnať navzájom a zohľadniť tiež osobnú starostlivosť o dieťa, prípadne starostlivosť o spoločnú domácnosť. Preto aj v prípade, ak sa preukáže, že možnosti rodičov ako povinných sú približne rovnaké a sú primerané potrebám dieťaťa, musí súd zaviazať toho z nich, ktorý sa o dieťa osobne nestará, na plnenie v miere vyššej, než zodpovedá 1/2 preukázaných oprávnených potrieb dieťaťa. Po porovnaní všetkých kritérií oboch rodičov súd rozdelí náklady na dieťa medzi rodičov tak, že jednému z nich (ktorému nebude dieťa zverené do osobnej starostlivosti) určí výživné. V tejto súvislosti ďalej odvolací súd zdôrazňuje, že každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb (§ 62 ods. 5 Zákona o rodine).

37. Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal určením výživného otcovi k maloletej A. (odvolaním napadnuté výroky V. a VI. rozsudku prvej inštancie). Poukazujúc na skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie odvolací súd konštatuje, že otázku posúdenia rozsahu odôvodnených nákladov na obe maloleté deti bolo nutné odvíjať od v danom čase aktuálnych možností, schopností a finančných a majetkových pomerov oboch rodičov so zohľadnením životnej úrovne, akú maloletým deťom v tomto prípade nastavili obaja rodičia. Čo sa týka odôvodnených potrieb maloletej A. a ich rozsah, ustálených súdom prvej inštancie v celkovej sume 400,- eur mesačne, tieto je možné v danom prípade oprávnene považovať za náklady primerané a odôvodnené vzhľadom na vek a pomery maloletej. Tieto potreby boli náležite zistené a dostatočne vysvetlené v preskúmanom rozsudku (ods.

73 rozsudku súdu prvej inštancie), s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje bez potreby ich opakovať. Odvolací súd má z uvedených dôvodov za to, že v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie o výživnom matky pre maloletú za obdobie od 30.09.2020 do 27.06.2022 (ktoré matka odvolaním nespochybnila a kedy bola maloletá v starostlivosti otca) je určené výživné vo výške 200,- eur mesačne primerané. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie preto dôvodne zaviazal matku na platenie výživného otcovi vo výške 200,- eur mesačne. Správnym bolo aj určenie zročného výživného za obdobie od 08.12.2021 do 07.06.2022 vo výške 1 201,42 eur (mesiac december 2021 - 26 dní - 154,80 eur, 5 mesiacov v r. 2022 – 5 x 200,- eur, spolu 1 000,- eur, mesiac jún 2022 – 7 dní - 46,62 eur). Za čas, keď bola maloletá v starostlivosti matky, t.j. od 28.06.2022 do 04.08.2022, súd prvej inštancie tiež správne vychádzal z už ustálených výdavkov maloletej v danom období v celkovej výške 400,- eur mesačne, a preto aj výživné určené otcovi vo výške 200,- eur mesačne na maloletú odvolací súd považoval za primerané, zohľadňujúce výšku odôvodnených výdavkov na zabezpečenie starostlivosti o maloletú, výšku príjmu oboch rodičov berúc do úvahy rozšírený styk otca s maloletou. Rovnako správne bolo súdom prvej inštancie určené otcovi zročné výživné vo výške 245,78 eur (3 dni v mesiaci jún 2022, spolu 19,98 eur + 200,- eur za mesiac júl 2022 + 4 dni v mesiaci august 2022, spolu 25,80 eur). Výška určeného výživného obom rodičom pre maloletú je súladná s hľadiskami, ktoré sú uvedené v § 75 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, prihliadajúc súčasne na skutočnosť, že obaja rodičia majú okrem maloletej A. aj vyživovaciu povinnosť k maloletému C..

38. K dôvodnosti matkou napadnutého výroku III., ktorým súd prvej inštancie výživné počas trvania striedavej osobnej starostlivosti neurčil, odvolací súd uvádza, že matka jeho správnosť namietala v kontexte nesúhlasu so zverením maloletých do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV, č. k. 17P/65/2020-813 zo dňa 16.06.2022, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, č.k. 14CoP/33/2023 - 1228 zo dňa 24.04.2024, sa odvolací súd správnosťou rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým boli maloleté deti zverené do striedavej osobnej starostlivosti, nezaoberal (viď odseky 19. až 25. odôvodnenia tohto rozhodnutia) a posudzoval iba správnosť napadnutého výroku III. Tu odvolací súd poukazuje na podrobné odôvodnenie uvedené v odseku 71. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje. Súd prvej inštancie správne ustálil, že v období trvania striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov v čase do rozvodu manželstva mali rodičia porovnateľnú výšku príjmov, z ktorých sú obaja rodičia schopní v celom rozsahu pokrývať všetky odôvodnené výdavky oboch maloletých detí, ktoré aj pokrývajú, a že rodičia maloletých detí majú v zásade aj rovnakú životnú úroveň.

39. Odvolací súd súčasne dopĺňa, že každý z rodičov zabezpečoval osobnú starostlivosť o deti v zásade v rovnakom rozsahu, poskytoval im vecné plnenia spojené s touto osobnou starostlivosťou (bývanie, strava, znášanie výdavkov na obstarávanie oblečenia, hygieny, na zdravotnú starostlivosť, na školské pomôcky, voľnočasové aktivity a pod.), čím si plnil (nepeňažne) voči tomu ktorému dieťaťu aj svoju vyživovaciu povinnosť. Oboch rodičov súd prvej inštancie považoval správne za ekonomicky rovnocenných, čomu zodpovedal aj záver, že žiadnemu z rodičov neurčil vyživovaciu povinnosť na maloleté deti na dorovnanie životnej úrovne druhého rodiča. Tento správny záver súdu prvej inštancie je aj v súlade s Metodikou pre výpočet výživného zverejnenou Ministerstvom spravodlivosti SR, ktorá je síce materiálom odporúčacieho charakteru, avšak v jej zmysle „ Pri druhej forme osobnej starostlivosti je dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov (§ 24 ods. 3 Zákona o rodine), kedy súd nemusí určiť výživné rodičom. Pri veľkej disproporcii príjmov medzi rodičmi a na návrh jedného z rodičov alebo aj bez návrhu môže súd lepšie finančne situovanému rodičovi výživné aj určiť, a to zvyčajne na dorovnanie životnej úrovne dieťaťa v starostlivosti druhého, ekonomicky slabšieho rodiča, eventuálne na tvorbu úspor.“

40. V tejto súvislosti neobstojí ani námietka matky, že súd prvej inštancie v prípade otca vychádzal len z jeho príjmu zo zamestnania, nakoľko z odseku 71 rozsudku súdu prvej inštancie je zrejmé, že súd prvej inštancie na strane otca zohľadnil aj jeho tzv. príjem z podnikania, resp. z jeho účasti na podnikaní spoločnosti B., H.. Celkový príjem tejto spoločnosti za rok 2021 vo výške 12.435 eur súd prvej inštancie započítal ako príjem otca a správne dospel k záveru, že príjem otca zo závislej činnosti vo výške viac ako 2 000,- eur a spolu s príjmom z podnikania spoločnosti B., H. prevyšuje sumu 3 000,- eur v čistom mesačne. Pokiaľ súd prvej inštancie z dokazovania ustálil, že životná úroveň oboch rodičov je v zásade rovnaká a umožňuje obom rodičom plne pokryť všetky odôvodnené potreby oboch maloletých detí (a tieto sú v skutočnosti oboma rodičmi plne pokrývané), neobstojí ani odvolacia námietka matky, že súd prvej inštancie mal detailne skúmať všetky príjmy otca maloletých detí a až po ich detailnom zistení

rozhodnúť o prípadnom rozsahu vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom. Pri určovaní rozsahu vyživovacej povinnosti nie je vôbec smerodajné, koľko si rodič pracou, respektíve podnikaním alebo inou zárobkovou činnosťou zarobí, alebo či vôbec pracuje. Oveľa väčšiu výpovednú hodnotu má totiž zistenie jeho potenciálnej životnej úrovne, ktorá je limitovaná okrem majetkových pomerov a jeho finančnými nárokmi na zabezpečenie uspokojenia jeho potrieb.

41. Obdobne neobstojí ani námietka matky, že súd prvej inštancie sa nezaoberal otázkou schopnosti rodičov dohodnúť sa na financovaní výdavkov maloletých detí, a to najmä táborov, športových a iných voľnočasových aktivít a pod., nakoľko z výsledkov dokazovania súdom prvej inštancie jednoznačne vyplynulo, že obaja rodičia sa podieľajú aj na financovaní opodstatnených výdavkov maloletých detí podľa toho, ktoré voľnočasové aktivity detí ktorý z nich považuje za vhodné a potrebné pre rozvoj detí. V konaní bolo nesporným, že deti majú v oboch domácnostiach zabezpečené nielen základné potreby - ošatenie, obuv, hygienické potreby a podobne. V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že nie je dôvodná ani námietka matky, že pokiaľ sa otec maloletých detí nechce podieľať na mimoriadnych výdavkoch maloletých detí spojených s aktivitami detí preferovanými matkou, je dôvodným upraviť rozsah vyživovacej povinnosti otca voči maloletým deťom spôsobom navrhovaným matkou. Aj pokiaľ ide o tvorbu úspor, podľa názoru odvolacieho súdu je v prvom rade na dohode rodičov, či popri plnom umožňovaní deťom zdieľania ich životnej úrovne rodičov, budú deťom vytvárať úspory, pre ich prípadné zabezpečenie do budúcnosti a v kladnom prípade v akom rozsahu a akým spôsobom. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je povinnosťou rodičov v priebehu obdobia, kedy majú vyživovaciu povinnosť k svojim deťom, snažiť sa ich v maximálnej možnej miere finančne zabezpečiť aj pre ďalšiu časť života, a to ani v prípade, že by toho boli schopní vďaka svojej majetkovej situácii. Najlepší záujem dieťaťa nemožno zúžiť len na stránku jeho materiálneho zabezpečenia, ale treba ho vnímať ako výsledok zohľadňovania materiálnych a nemateriálnych hodnôt, pri ktorom nie je možné odhliadnuť od práva rodiča na ovplyvňovanie hodnotovej výchovy svojho dieťaťa (tu pozri aj rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 650/15).

42. Matka v odvolaní tiež namietala, že rozhodnutie súdu prvej inštancie o výživnom považuje za nedostatočne odôvodnené, pretože nebol dostatočne zistený skutočný stav vecí. Najmä pokiaľ ide o príjem otca, neboli vykonané navrhované dôkazy, ktorými by sa zistili rozhodujúce skutočnosti o skutočnom príjme otca, vrátane jeho príjmov z podnikateľskej činnosti. Poukazovala aj na skutočnosť, že otec zamĺchal dôležité informácie týkajúce sa jeho podnikateľských aktivít, napríklad dotáciu vo výške 30 500,- eur, ktorú jeho spoločnosť dostala od Ministerstva hospodárstva SR, otec opakovane nepredložil potrebné dokumenty týkajúce sa jeho podnikania, vrátane zmlúv o poskytnutí dotácií a prehľadu faktúr spoločností, v ktorých je činný. Odvolací súd tieto námietky však nepovažuje za dôvodné, pretože dotácia vo výške 30 500,- eur v r. 2022 je súčasťou príjmu spoločnosti a je striktno účelovo viazaná na realizáciu projektu, na ktorý bola poskytnutá.

43. Odvolací súd sa nestotožňuje ani s námietkou matky, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí nedostatočne a nejednoznačne uviedol, aký má otec príjem, v jednotlivých bodoch rozsudku sa uvádzajú protirečivé informácie o príjmoch otca, napríklad v bode 46 sa uvádza, že príjem otca v roku 2022 bol 2 842,- eur, ale v odseku 53 hovorí o príjme 2 943,- eur. Súd prvej inštancie totiž v odseku 46 uviedol príjem otca za obdobie mesiacov január až máj 2022 a v odseku 53 za obdobie prvých troch mesiacov 2022. Rozdiel 103,- eur je pritom zanedbateľný, keďže predstavuje 4% z príjmu otca.

44. Na základe uvedeného odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením v napadnutom výroku III. o výživnom počas trvania striedavej osobnej starostlivosti a v napadnutých výrokoch V. a VI. v častiach o výživnom a zročnom výživnom na maloletú A. a na maloletého C. na čas do rozvodu manželstva postupom podľa § 388 Civilného sporového poriadku tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

45. V závere sa žiada uviesť, že súd prvej inštancie návrh otca a matky na určenie vyživovacej povinnosti v prevyšujúcej časti zamietol. S uvedeným sa odvolací súd nestotožňuje z dôvodu, že konanie o výživnom možno začať na návrh a aj bez návrhu, ak zákon neustanovuje inak (§ 23 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku). Ak je aj konanie začaté na základe návrhu, nie je súd viazaný tým, čoho sa navrhovateľ domáha. V konaniach, ktoré je možné začať aj ex offo, je prelomená významná procesná zásada ne ultra petitem partium (§ 40 Civilného mimosporového poriadku). Nebolo preto dôvodné, aby súd prvej inštancie, ak návrhu vo veci výživného nevyhovelo v celom rozsahu, tento vo zvyšku zamietol,

keďže sa jedná o konanie, ktoré je možné začať aj bez návrhu, pričom v takýchto konaniach v zmysle Čl. 5 Civilného mimosporového poriadku je prelomená dispozičná zásada, ktorou je ovládané sporové konanie. Platí teda, že v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku, ktoré možno začať aj bez návrhu, súd nie je viazaný návrhom účastníkov, v predmetnej veci navrhovanou výškou výživného. Výrok rozhodnutia preto nemá obsahovať zamietajúci výrok, keďže z neho samého je zrejmé, či súd rozhodol odlišne od petitu uvedeného v návrhu na začatie konania. Z uvedených dôvodov sú oba závislé výroky o zamietnutí návrhu na určenie výživného na čas do rozvodu v prevyšujúcej časti nadbytočné a odvolací súd ich zrušil podľa § 389 ods. 1 pís. a/ Civilného sporového poriadku.

46. Ďalšie odvolacie argumenty matky odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Na ďalšiu irelevantnú argumentáciu zachádzajúcu podrobne do nadbytočných detailov, nespôsobilú ovplyvniť výšku výživného, preto odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

47. V mimosporových konaniach upravených Civilným mimosporovým poriadkom platí zásada, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ktoré si v konaní platil. Každý z účastníkov si sám znáša svoje trovy, ktoré v konaní platil. Z uvedenej zásady Civilný mimosporový poriadok pripúšťa výnimky, avšak v prejednávanej veci nebol zistený žiaden z dôvodov pre ich pripustenie. O náhrade trov konania vzhľadom na vyššie uvedené teoretické východiská tak odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 396 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku v spojení s § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov tohto konania.

48. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 10 posledná veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

49. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa vyššie citovaného ustanovenia § 52 Civilného mimosporového poriadku v spojení s § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže nezistil žiaden z dôvodov pre pripustenie výnimiek z jeho aplikácie a žiaden z účastníkov ani nepodal návrh na ich priznanie podľa § 57 Civilného mimosporového poriadku.

50. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie je podľa § 421 Civilného sporového poriadku prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri, ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 Civilného sporového poriadku).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo, ak do konania vstúpil (§ 426 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 Civilného sporového poriadku).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, prípadne má možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie prípustné podľa § 421 Civilného sporového poriadku možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 Civilného sporového poriadku).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 Civilného sporového poriadku).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 Civilného sporového poriadku).